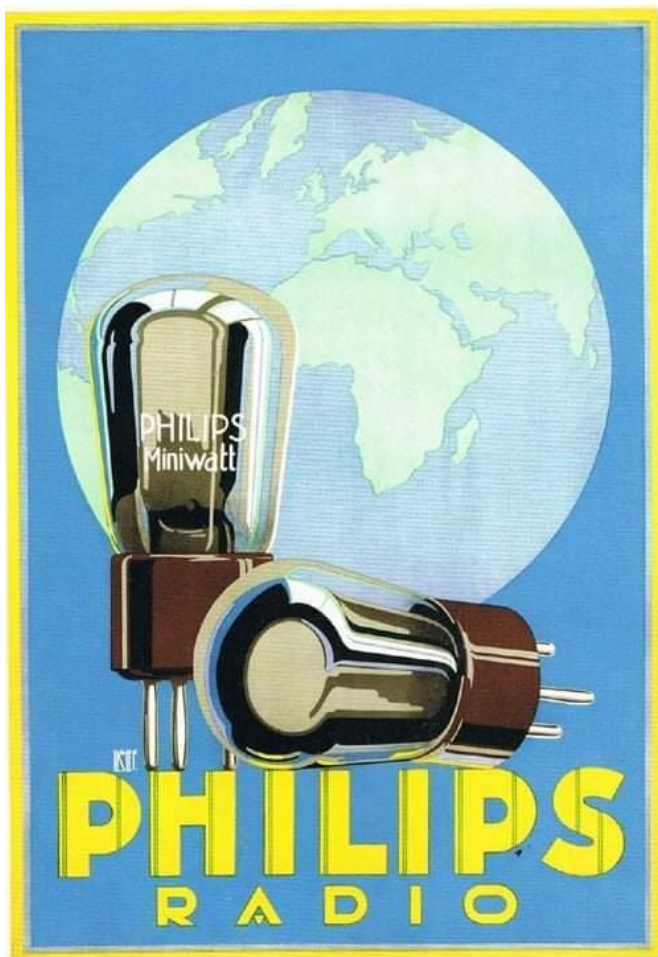
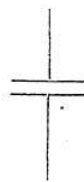

resonans

Medlemsblad for Radiohistorisk Forening Vest

Indholdsfortegnelse:

Side 1:	Carsten Wind, John Sau:	Opråb fra bestyrelsen!!
Side 2:	Per Rasmus Møller:	Axelborg og Stærekassen
Side 6:	Ole Beuchert Olesen:	København-Kalundborg og te'bavs igen
Side 13:	Per Rasmus Møller:	I aften kører Pejlevognen i Gentofte, Horsens og Herning!
Side 18:	Per Rasmus Møller:	Historien om Telavox-højttaleren type A1
Side 21:	Lisbeth Skjernov:	70'erne – det vilde radio/tv-år ti
Side 25:	Flemming Larsen:	Farvel til Corona Radio
Side 27:	Carsten Wind:	Generalforsamling på Hjortsvang Museum
Side 29:	Per Rasmus Møller	Fra skrot til flot

Bestyrelsen ønsker alle RFV's medlemmer en herlig sommer og et godt efterår.

Redaktørens klumme:

Som bebudet i tidligere numre af Resonans vil der i den kommende tid blive ekstra fokus på radioens tidlige barndom, der i disse år fandt sted for 100 år siden. Turen er nu kommet til de to domiciler, som Statsradiofonien benyttede sig af, inden Radiohuset i Rosenørnsallé var en realitet.

Også den følgende artikel af Ole Beuchert Olesen har noget med Statsradiofonien at gøre, selvom filmen "København-Kalundborg og..." var en kæmpe skuffelse for dem, der havde sat næsen op efter at få et indblik i, hvad dansk radiofoni var for noget.

For ikke så længe siden overgik medielicensen til at blive opkrævet via skattebilletten, og muligheden for at snyde sig til at se fjernsyn og høre radio uden at betale for det var hermed endegyldigt forbi. Det skal vi høre mere om i artiklen om Pejlevognen.

I 1977 – i 50-året for den første Telavox tragthøjttaler Model A1- genfremstillede firmaet i alt 1759 stk. Her kan du læse om processen og lidt om firmaet.

Og så slår Pouls Radio i Den Gamle By, Aarhus dørene op for det første temaarrangement, efter at coronaen har sluppet sit tag. Det sker over tre weekender i september, hvor der er fokus på 70-erne, også kaldet det vilde årti.

Corona har lagt navn til andet end en smitsom sygdom. Corona, der egentlig betyder *krone*, var også navnet på et hedengangent radiofirma i Vejle, som vi får et lille indblik i. Inden vi slutter af med et af Preben Skovsens mange fornemme renoveringsprojekter, bringer Resonans en lille reportage fra den årlige generalforsamling på Hjortsvang Museum.

God fornøjelse med læsningen og rigtig god sommer!
i juni 2022

Per Rasmus Møller
grenaaklokkeren@gmail.com

Opråb fra bestyrelsen !!

Aktiviteter efterlyses - eller skal vi være passive?

Bestyrelsen har store problemer med at finde på aktiviteter. Vi ser gerne, at medlemmerne melder sig til et hjemmebesøg eller generelt kommer på banen med nogle input, som bestyrelsen kan arbejde videre med. På generalforsamlingen kom der ingen forslag.

Så nu spørger vi jer alle sammen - så foreningen kan leve videre.

Forslag kunne omfatte spændende museer, gerne med radioer. Det kunne også være hjemmebesøg eller samlinger hos andre.

Et hjemmebesøg kunne forenkles til at vi mødes på et aftalt tidspunkt, se på samlingen eventuelt i grupper, og så kunne vi finde en plads i nærheden til bytte og slutte af på et kaffested.

Forslag sendes til Carsten Wind tlf. 21920521 eller mail windven@hotmail.com

Hjælp foreningen med at være aktiv og interessant og komme videre! Det haster!

Mange hilsner John og Carsten

Axelborg og Stærekassen

af Per Rasmus Møller

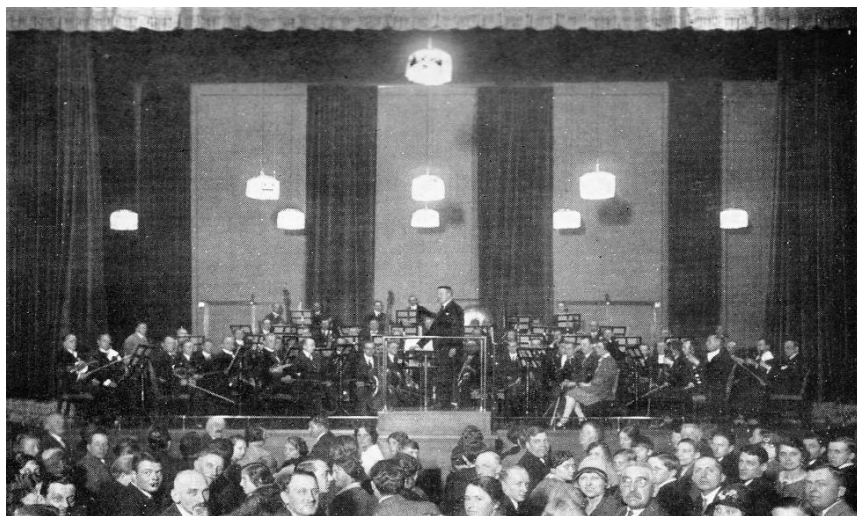

Axelborg efter et gammelt postkort fra omkring 1930.

Allerede mens kammersanger Emil Holm lavede radiokunst med Poul Reumert i en tidligere spisestue på Købmagergade, var han på jagt efter bedre og større lokaler, som han udtrykte det med et af de for ham så karakteristiske fyldige a-er, der lød som et strøg på kontrabassens dybeste streng.

Det blev til virkelighed, da han i 1927 overtalte radiorådet til at leje bankbygningen Axelborg, der ligger på Vesterbrogade 4, ikke langt fra Københavns markante rådhus. Her var der god plads, og den store banksal egnede sig fortrinligt til orkesterstudie. Det havde Holm personligt afprøvet med sin egen stemme. Salen kunne deles i to ved hjælp af et tæppe, der kunne trækkes fra, når der var publikum til stede. Det var f.eks. ved torsdagskoncerterne, der allerede dengang var et fast indslag.

Hele herligheden blev taget i brug den 11. maj 1928 uden at indretningen dog var fuldt færdig. Det var bl.a. lydisoleringen, man ikke var nået i mål med. Det betød bl.a., at toiletterne måtte aflåses under udsendelserne, da det kunne høres i radioen, når der blev hevet i snoren til cisternen. Engang gik det galt. Det var ved en torsdagskoncert med den berømte italienske dirigent Egisto Tango. Da tidspunktet for koncertens start nærmede sig, undrede man sig over dirigentens fravær. Han var ved en fejl blevet låst inde på toilettet, skulle det vise sig. Imidlertid lykkedes det at befri ham fra det ufrivillige ophold efter at han i nogle minutter havde hamret ihærdigt på toilettdøren.

Radioorkestret på plads i Axelborgs store sal.

Havde lydisoleringen været perfekt, havde han måske siddet der endnu.

Forholdene i Axelborg var altså i det store og hele tilfredsstillende, men efter at trafikminister Steensballe i slutningen af 1927 havde besluttet at opføre et helt nyt kombineret teater- og radiohus i tilknytning til Det Kongelige Teaters bygning på Kongens Nytorv, kom der til at indgå planer om en flytning af Statsradiofoniens domicil.

Tilbygningen til Det Kongelige Teater var tegnet af arkitekt Holger Jacobsen og blev langt fra modtaget med jubel. ”Det ligner en kæmpe stærekasse!” sagde den radikale Elna Munch i Folketinget, og hermed var bygningens navn en realitet. Navnet blev slået yderligere fast, efter at 20.000 københavnere den 1. april 1928 gik i protesttog for at slippe for byggeriet. Lige lidt hjalp det, og den 28. august 1931 var der indvielse.

Kammersangeren var dog langt fra tilfreds med det nye radiodomicil og forlangte, at lokalerne i Axelborg fortsat måtte lejes til brug for udsendelser, og at kun den administrative del af radioens virke skulle være i Stærekassen. Til teaterbrug var Stærekassen heller ikke velegnet, og i 1933 overlod Det Kongelige Teater hele bygningen til radioen.

I 1932 var Radio Magasinet på besøg og kunne i decembernummeret 1932 bringe denne omtale: *Statsradiofonien har som bekendt ikke forhastet sig med at forlade Axelborg for at flytte ind i sit nye Paulun, Stærekassen; de Erfaringer, Radiofoniens Lejer, Det kgl. Teater, har gjort, er vist heller ikke i nogen Henseende fristende. Dog — Radiofonien skal jo ikke slæbe Publikum til Huse, rent bortset fra Torsdags-Koncerterne, og nu har man*

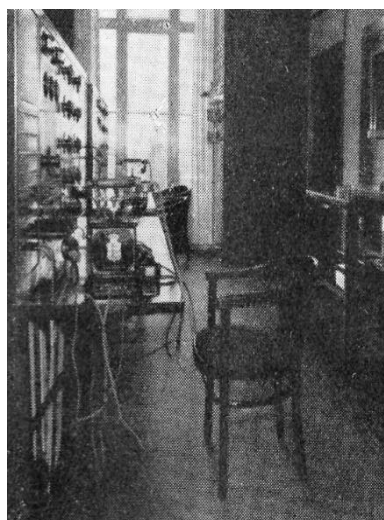
Den kombinerede radio- og teatertilbygning til Det Kongelige Teater, hvor Statsradiofonien havde til huse, inden det nye radiohus på Frederiksberg stod færdigt i 1940.

da ogsaa faaet indrettet sig i de nye Lokaliteter, der — yderst symbolsk for Institutionen — befinder sig højt over alle andre dødelige, og har hele København i Fugleperspektiv, naar han kaster et Blik ud ad Vinduet.

Kammersanger Emil Holm havde forleden inviteret Pressens Repræsentanter til en Rundtur gennem de nye Studier, og vi skal i det følgende fortælle lidt om deres Indretning. Som det første besøgte man Speaker-Studiet. Her maa man paa Stolen forestille sig anbragt enten den trivelige Hr. Daniel Prior, den nervøse Hr. Carl F. Schønning, eller den nydelige Frk. Otto meddelende Publikum Programmets vekslende Punkter. Den Dag, Besøget stod paa, var det Frk. Otto, der bestred Speakerhvervet, og vi hørte mindst 3 af vore Kolleger i Forbifarten hviske til hende, at hun vilde have forøgede Chancer i sin Gerning, saa snart Fjernsynet bliver mere end hoppende Taagebilleder. Dog — Kammersangeren fører os myndigt forbi Frk. Otto i Hast, og vi vandrer ned i Orkester-Studiet, hvor der er Plads til en Skare paa op til 70 Musikanter med alle deres Instrumenter. Hernede opførte Kammersangeren sin lille aarlige Sketch, der nu kun lokker et svagt Smil frem paa Journalisternes Læber, medens Hr. Holms Funktionærer saa vidt muligt holder sig alvorlige.

Komedien består i, at Hr. Holm under allehaande dramatiske Fagter og Gestus forklarer, hvilket kolossalt Arbejde han har haft med at placere de enkelte Spillemænd rigtigt i Forhold til Mikrofonen. "Alt dette videnskabelige med Maalinger o.s.v. gi'r jeg ikke en Døjt for," erklærer Kammerangeren, medens Ingeniør Heegaard, der er med paa Rundturen, lytter til med passende Andægtighed. "Nej, det er udelukkende Øret, det kommer an paa." Man forstaar ganske umiddelbart, at det kun er et Øre, det drejer sig om — og at det er i Kammersangerens Besiddelse! Naa, men alle Delta-gerne i Rundturen kender som sagt denne lille Komædie og kan i Ro og Fred se sig om i Studierne. De ser naturligvis ud, som den Slags Lokaler nu engang maa se ud, med Vægge af Cellotex, draperet med Tæpper som hos en Fotograf — hos ham af Lys-, her af Lyd-Hensyn. Det lyddæmpende Materiale giver én en Fornemmelse af noget knugende, en Fornemmelse, der ikke forsvinder, selv om man faar demonstreret det udmærkede Ventilations-System. Navnlig Foretags-Studiet i al sin barske Enkelhed virker deprimerende (hvad adskillige mener at kunne spore under Udsendelserne!) Vi gad vide, om det er nødvendigt, at disse Lokaler virker som rene Gravkapeller — lidt muntre Farver vilde sikkert gøre de fleste godt.

Vi slutter Rundturen efter at have kigget ind i Stærekassens Teater, hvor der netop er Børneforestilling, med et Besøg i Kontrolrummet, hvor Ingeniør Heegaard residerer sammen med sine tekniske Medarbejdere. Til Kontrolrummet er knyttet et anseligt Laboratorium, og man har et levende Indtryk af, at Statsradiofonis Teknikere fuldt ud mestrer deres Job og stadig finder paa smaa Finesser. Vi sukker uvilkaarligt: bare det samme gjaldt Programudvalget.

Stærekassen blev ikke den succes, som trafikminister Steensballe havde drømt om. Pladsen var trang og studierne langt fra velegnede, som det også fremgår af reportagen ovenfor, og ikke længe efter begyndte planer om et helt nyt og større radiohus at tage form. Det kom i 1940, og det kan du læse om i Resonans 2020-2.

Et kig ind i kontrolrummet i Stærekassen, hvor Ingeniør Heegaard regerede.

København - Kalundborg ... og te'bavs igen!

En filmanmeldelse med 88 års forsinkelse

af Ole Beuchert Olesen

Efter tonefilmens gennembrud i 1931 konkurrerede de danske filmproducenter ivrigt om at sætte nye, fristende titler på plakaten.

Blandt udbuddet i året 1934 må en af titlerne bestemt have tiltrukket sig radioentusiasternes opmærksomhed. Den lød nemlig: 'København, Kalundborg og –?'. Ingen kunne være i tvivl om, at denne film måtte foregå i radiofoniens verden. En af nationens stoltheder var jo netop de to 105 meter høje antenntårne på Gisseløre landtange ved Kalundborg.¹

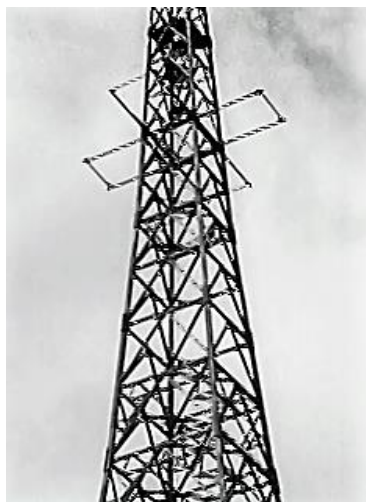
Filmplakaten med de lokkende navne. Bemærk at Louis Armstrongs navn står opført med lille skrift.

Efter Kalundborgsenderens indvielse i 1927 havde radiolyttere over det meste af landet kunnet glæde sig over gode modtageforhold, og navnet på den vestsjællandske købstad lød dagligt i højttalere og hovedtelefoner, når speakeren rituelt indledte med ordene: "Danmarks Radio. København – Kalundborg".

Den usædvanlige filmtitel kan muligvis i sig selv have lokket flere nysgerrige tilskuere i biografen (premieren fandt sted i Aladdin Teatret på Amagerbrogade i København), men også rollelisten var appellerende: udover stjerneskuespillerne Ib Schönberg og Ludvig Brandstrup stod kollegaen Gösta Ekman og en række mere eller mindre kendte musikernavne på plakaten. Men hvad mon filmen handlede om? Nå, det ville vel vise sig...

Forestil dig nu, ærede læser, at årstallet er 1934, og at du er en af de radiofreaks, der netop har købt billet til Aladdin Teatret og har sat sig til rette i salen.

¹ Jf. Niels Plaschkes artikel 'Dødslokkens dystre klemte', Resonans 2017,1.

Filmen indledes – ganske imponerende – med en panorering op og ned ad et antenntårn. Det er dog ikke, som filmens titel ellers kunne have varslet, Kalundborg Radiofonistation vi ser, men derimod det splinterny – og endnu højere – antenntårn i Herstedvester. Midtvejs i panoreringen er der dog indklippet nogle ganske få sekunders optagelse fra Kalundborg.

Alt dette varer mindre end et minut, så toner en anden aktualitet frem på lærredet: ‘Stærekassen’ i København, Statsradiofoniens skandaleramte domicil siden 1931. Herinde (postulerer filmen) finder vi to fortvivlede radiomedarbejdere – spillet af

Ib Schønberg og Ludvig Brandstrup – der netop har opdaget en alvorlig fadæse: eftermiddagens programsatte radioudsendelser skal gå i luften om lidt, men man har forsømt at tilsige de medvirkende! Schønberg havde troet, at Brandstrup tog sig af sagen – og omvendt. Katastrofen truer: Nu sidder alle lytterne – inklusive Statsradiofoniens legendariske overhøvding Kammersanger Holm – derude ved deres apparater og ser frem til at høre Pressens Radioavis, Vejrmagisteren, Husmoderens halve Time, samt ikke mindst en opførelse af det prisbelønnede hørespil ‘Hvor er Jensen?’², men ak: der er ingen journalist, husmoder, vejrmagister etc. i huset til at tage sig af opgaverne.

I sin nød kaster Brandstrup sig ud i ene mand at improvisere hele molevitten foran mikrofonen, hvilket sker med en forrygende og aldeles utroværdig tungefærdighed. Da tiden er inde til dramaet ‘Hvor er Jensen?’, træder Schønberg til og leverer med flegmatisk mine alle de foreskrevne lydeffekter ved hjælp af diverse redskaber og instrumenter, som han er så heldig at finde i studiet.

Du, kære læser, der har siddet i dit plyssæde og glædet dig til en fortælling fra radiofoniens verden, føler dig imidlertid taget grundigt ved næsen. Du er nemlig overhovedet ikke blevet lukket ind i radiostationens hellige haller, men sidder blot som tilskuer til et sjusket og pjanket revynummer, optaget i et filmstudie. Det hele virker som genbrug af en ikke videre morsom sketch fra en sommerrevy. Måske gætter du på, at

² Det er ikke nogen tilfældighed, at hørespillet omtales som prisbelønnet. Udviklingen af hørespilsgenren som kunstart i egen ret var et af kammersanger Holms højest prioriterede projekter. Han ønskede at sikre Danmark en international førerplads på dette område, og i 1932 afholdtes en dansk hørespilskonkurrence, hvortil der indkom ikke færre end 1396 manuskripter. 1. præmien gik til Axel Valentiner og 2. præmien til H.C. Branner. (Litteraturpriser.dk). ‘Hvor er Jensen?’ var i øvrigt titlen på en humoristisk tegneserie, udført af Kaj Engholm for tobaksfirmaet C.W. Obel.

nummeret enten har indgået i Det ny Teaters revyforestilling 1933, eller at det stammer fra Co-optimistrevyen i Riddersalen 1934.³ Emnet havde jo aktualitet, og en radiosatire må have ligget lige til højrebænet siden Statsradiofoniens flytning fra Axelborg til de u hensigtsmæssige lokaliteter ved Kongens Nytorv. Forfatteren til nummeret kan, tænker du, muligvis være revyveteranen Flemming Geill, der jo sammen med Brandstrup anføres som ophavsmand til filmens drejebog, men teksten kunne naturligvis også skyldes sidstnævnte, der på filmens krediteringsliste optræder i hele tre funktioner, nemlig som forfatter, skuespiller og instruktør.

Ludvig Brandstrup, der spiller hovedrollen i filmen, stod også for instruktionen og var desuden medforfatter til drejebogen.

Flere gange overvejer du skuffet at rejse dig fra dit biografsæde og forlange billetprisen tilbage, men du bliver nu alligevel siddende, i håbet om at fortællingen snart vil vinde højde. Dette er dog ikke tilfældet: Stærkekasse-sketchen varer et kvarters tid, og den resterende spilletid viser sig at være udfyldt med en stribe sammenklippede kabaretindslag af vekslende kvalitet og helt uden forbindelse til radioens verden.⁴

Drejebogens begrundelse for således at forlade radiostudiet til fordel for scenen er følgende: Ludvig Brandstrup (der spiller sig selv i filmen) kan ikke kan undslå sig for i sidste øjeblik at springe til, da arrangørerne savner en konferencier ved en højt profileret velgørenhedskabaret, og vi følger ham herefter, postuleres det, til en af hovedstadens teatersale, hvor vi møder et overgearret publikum, der applauderer som besat efter hvert

³ Co-optimistrevyen 'Ungdommen raser', skrevet af Ludvig Brandstrup m.fl., blev opført på det lille frederiksborgske teater 'Riddersalen' i perioden 7. september – 12. november 1934. (Birthe Johansen: Teatret Riddersalens århundrede, Multivers, 2019).

⁴ Ifølge Det Danske Filminstitut formodes de fleste af artistindslagene at være hentet direkte fra den engelske film 'On The Air', der også havde premiere 1934, men senere er gået tabt. (<https://www.dfi.dk/viden-om-film/filmdatabasen/film/kobenhavn-kalundborg-og>). Imidlertid er det kun enkelte af kunstnernavnene, der figurerer i forbindelse med begge filmene, så en del af det importerede indhold må åbenbart hidrøre fra andre kilder. (Jf. https://www.imdb.com/title/tt0024410/fullcredits?ref_=tt_ov_st_sm).

nummer – selv efter det kvindelige zigeunerorkesters utallige og dybt kedsommelige indslag, hvis folkloristiske appel søges opnået ved heftige accellerandi, afsluttet med bastante slutakkorder. (Ved disse afslutninger ligner orkesterlederen Lilly Gyenes en person, der forsøger at slå søm i væggen ved hjælp af sin violin).

Louis Armstrong i Tivolis Koncertsal 1933. Charmerende og veloplagt debutant på filmlærredet.

Filmens klippehold har dog ikke haft held til at sløre, at disse larmende klakørsekvenser simpelthen er klistret ind i filmen i et krampagtigt forsøg på at illudere en sammenhængende kabaretforestilling. Desværre mislykkes operationen totalt: det lader sig ikke skjule, at biksemaden består af sammenskrabede levninger, og at optagelserne har fundet sted på vekslende lokaliteter. Det må

dog retfærdigvis tilføjes, at der et par gange bydes på underholdning i topklasse.

Vi møder således den forbløffende træfsikre xylofonvirtuos Teddy Brown samt ’– nota bene’ – den 32-årige jazzmusiker Louis Armstrong og hans ‘Hot Harlem Band’.

Denne optagelse, der faktisk er hele filmen værd, har historisk interesse, idet den repræsenterer Armstrongs debut på celluloidstrimlen. Den fandt sted – uden ’publikum’ – den 21. oktober 1933 i Tivolis Koncertsal. Armstrong besøgte på dette tidspunkt Danmark som led i en stort anlagt Europaturné. De øvrige medvirkende i optagelsen er Charles D. Johnson (trompet), Peter DuCongé (klarinet, altsax), Henry Tyree (altsax), Fletcher Allen (tenorsax), Lionel Guimarez (trombone), Justo Baretto (piano), German Arango (bas) og Oliver Tines (trommer).⁵

Selvom København-Kalundborg-filmene blev produceret på et skrabet budget ’– 70.000 kr. ifølge Filminstitutet –’ gav den alligevel underskud, hvilket vel har den naturlige forklaring, at publikum har svigtet.

Forfatteren, skuespilleren og instruktøren Ludvig Brandstrup er ellers et af de helt store navne i dansk revyhistorie, og en lang række af hans træfsikre tekster ville med sikkerhed have indgået i den officielle danske vise-kanon, dersom en sådan ellers eksisterede – tænk blot på ‘Lille

⁵ https://www.jazzwax.com/2020/11/louis-armstrong-denmark-1933.html?utm_source=feedblitz&utm_medium=FeedBlitzRss&utm_campaign=FeedBlitzRss&utm_content=Louis+Armstrong%3a+Denmark+1933
<https://www.youtube.com/watch?v=8FiWmYhcUDg>

Sommerfugl', 'Du gamle Maane', 'Hils fra mig derhjemme', 'I den mellemste Køje', 'Molak molak mak mak mak', 'Han har min Sympati' eller 'Hen te' Kommoden og te'bavs igen!' Her i K-K-filmen kan vi så få syn for sagt og opleve den populære kunstner i rollen som sig selv. Han fører sig frem med en mine af professionel arrogance, men hans talent som entertainer besidder desværre ikke den bæredygtighed og slidstyrke, som kendetegner hans bedste tekster. Som kabaretens konferencier er Brandstrups optræden decideret pinlig – navnlig da han introducerer Louis Armstrongs optræden med følgende digt:

“Det er Tropenat i Junglen,
og den sorte Brøle-Abe
med de store, hvide Tænder
og de stærke Gribehænder
kravler rundt i Skovens Kroner,
brølende i stygge Toner
styrter med et Hyl fra Grenen
... Louis Armstrong er paa Scenen!”⁶

Arbejderfamilien undgår udgiften til anskaffelse af et radioapparat ved på skift at hjemtage forskellige modeller på prøve fra forhandlerne. Anvendelsen som varmekilde under Madam Blaa tyder på en vis opfindsomhed. Desværre skal 'varmeapparatet' nok snart afleveres til butikken.

anden sammenhæng Brandstrup til spontant at udbryde et “Du almægtige Kammersanger!” hvor andre blot ville have sagt “Du godeste Gud!”⁷

I den indledende sketch med de to nødstedte radiomedarbejdere satiriseres der over branchens overdrevne ærefrygt for den næsten gudelignende lederskikkelse ‘Kammersangeren’, dvs. Emil Holm, der denne eftermiddag sidder derhjemme ved højttaleren og følger det prisbelønnede hørespil, hvorefter han ufortøvet telefonerer til studiet og meddeler sine kommentarer. Medarbejderne står nærmest i retstilling, når den store mand er i røret, forstår vi.

Denne refleksagtige respekt for den høje overdommer får i en

⁶ En anden pinagtig præsentation har den imponante amerikanske xylofon-ekvilibrist Teddy Brown som offer: Han omtales af konferencieren som en person, der – så usandsynligt det end lyder – er endnu tykkere end “den usandsynligt tykke Herre ovre i Logen” (dvs. Ib Schönborg).

⁷ Skuespilleren Poul Reumerts erindringer om Emil Holm er gengivet i Per Rasmus Møllers artikel om Københavns Radiofonistation, Resonans 2021,2.

Sideløbende med de to medarbejders *tour de force* ved mikrofonerne får vi glimtvis lov at kigge indenfor i dagligstuerne hos repræsentanter for to forskellige lyttersegmenter: dels en jævn arbejderfamilie omkring en Triumf 3-lamper med separat Prytz & Bertelsen højttaler, anskaffet på prøve (og på skrømt), og dels et modebevidst velhaverpar, siddende ved B&O's netop lancerede lydmøbel, radiogrammofonen 'Hyperbo' i dennes Bauhaus-inspirerede version med elegante blanke stålben og -kanter.⁸ Situationen er begge steder den, at tilhørerne sidder samlet ved radioapparatet for at lytte koncentreret til det prisbelønnede hørespil.

Lydmøblet Hyperbo, lanceret 1934 af B&O, har indbygget pladespiller i toppen. Den store skuffe til venstre for højttaleren er beregnet til opbevaring af grammofonplader. Hundens attitude røber inspiration fra plademærket 'His Masters Voice'.

Desværre viser filmens radiodokumentariske værdi sig at være nær ved nulpunktet. Det er nemlig kun tilsyneladende, vi bliver inviteret indenfor i Stærekassens radiostudier,⁹ og filmen viser os hverken Statsradiofonien fysiske rammer eller institutionens tekniske udrustning. Men bag de primitive løjer fornemmer vi til gengæld noget andet, der hører til radiofonien kulturhistorie, nemlig 1930'ernes næsegruse benovelse over det nye ærtermedie og dets muligheder. Tænk en gang: nu kunne en enkelt mand sidde tilbagelænet i sit radiostudie og tale til hele Danmarks befolkning, mens han pulsed på en god cigar!

Det skal for god ordens skyld nævnes, at filmens parade af underholdningsmæssige færdigretter også byder på enkelte bidrag fra eget køkken; det gælder to forskellige indslag med skuespilleren Gösta Ekman (senior) samt et grønlandsk potpourri med Erik Tuxen og dennes orkester. Hertil kommer et revynummer, der skal forestille at være en parodi på Louis Armstrong: ved hjælp af et krøllejern og en nævefuld kakkelovnssod

⁸ Dette ikoniske møbel blev kun fremstillet i få eksemplarer og er i dag et efterspurgt samlereobjekt. Det findes end ikke i Struer Museum, hvor man må tage til takke med en kopi.

⁹ En fornøjelig dokumentation af de faktiske forhold i Stærekassens lokaler kan ses på <https://filmcentralen.dk/museum/danmark-paa-film/film/glimt-fra-statsradiofonien>.

er Ib Schønberg blevet forvandlet til en rigtig negermand, der med glinsende blackface kan fremføre den tosprogede vise “My dear little mother – var gift med en Stodder”. Ikke alene er nummeret dybt pinligt, men Schønberg gør sig end ikke nogen anstrengelse for i det mindste at *nærme* sig Armstrongs stemmeføring, kropssprog og rytmiske nerve. Og så står han tilmed og stritter hjælpeløst med en billig legetøjstrumpet! Situationen minder mest af alt om improviserede ungdommelige løjer ved lejrålet.

Tja - hvad skal man dog mene om denne film? Var dette virkelig hvad Brandstrup og Geill havde at byde på? ... Du alforbarmende Kammer-sanger! – siger jeg bare.¹⁰

“My dear little mother – var gift med en Stodder” - et lavpunkt i Ib Schønbergs filmkarriere.

¹⁰ Tak til fhv. radiotekniker Per Rasmus Møller for identifikation af sendemaster og modtageudstyr.

I aften kører Pejlevognene i Gentofte, Horsens og Herning!

af Per Rasmus Møller

Sådan kunne det fremgå af en tekst på skærmen inden "Stikordet", "En ret, to vrang" eller en af de andre populære fjernsynsudsendelser med Otto Leisner gik over skærmen lørdag aften. Og så var det med at have licensen i orden, for kom pejlevognen på besøg, kunne det koste dyrt. Fra i år opkræves medielicensen, som den nu kaldes, over skatten, så enhver form for snyderi skulle være udelukket.

Når radiolicensen var betalt, fik lytteren dette licensmærke, der skulle anbringes synligt på apparatet. Licensmærke for 1926-1927.

Plankeværkslyttere

Lige siden den første radiolicens blev indført efter Statsradiofoniens grundlæggelse i 1925, har der til alle tider været nogen, der har forsøgt at snige sig udenom ved ikke at betale licens. Plankeværkslyttere blev de lidt nedsættende kaldt, en betegnelse, der kan føres tilbage til en af radioens pionerer, Svend Carstensen, og som skulle være affødt af de foldboldtilskuere, der hang over plankeværket ind til boldbanen og dermed snød for at betale entré.

Radiolicensen var i det første år 10 kr. for en lampemodtager og 5 kr. for et krystalapparat. Når licensen var betalt, fik lytteren et særligt klistermærke, så alle kunne se, at her var der en lytter med samvittigheden i orden. Mærkerne kunne købes enten på posthuset eller hos landposten og skulle klæbes fast på apparatet.

Statsradiofonien blev en så stor succes, at de solgte licensmærker indbragte en indtægt på hele 13 mil. Kr. alene i 1926. Men det var ikke penge lige ned i foret, for der måtte en omfattende administration til for at indkræve licenspengene. Der måtte desuden oprettes et kartotek over de mange lyttere, som udover adresse mm. også indeholdt oplysninger om, hvilken modtagertype, den enkelte rådede over.

Pejlevognen i aktivitet et sted i landet. Foruden den, der betjente udstyret, fulgte der altid en person fra Licenskontoret med rundt på togterne i jagten på sortseere. Pressefoto.

Det siger sig selv, at systemet med at opkøbe mærker ikke gik i det lange løb, og i 1930 gik man over til at opkræve licensen pr. postgiro. Der blev samtidig udsendt et cirkulære fra Kulturministeriet med en opfordring til alle landets politimestre om at holde et vågent øje med eventuelle licenssnydere - de såkaldte plankeværkslyttere. Og så gik jagten ellers ind.

Sortseere

Langt mere blev der for Licenskontoret at holde styr på, da fjernsynet så dagens lys i starten af 50-erne. I 1952 blev der nemlig fastsat en særlig licens for den nye gruppe af såkaldte fjernseere. 50 kr. årligt lød den på foruden radiolicensen, der nu var steget fra 10 til 15 Kr.

Det var stadigvæk op til seernes og lytternes ærlighed om licenspengene blev indbetalt, selvom politiet endnu havde pligt til at indberette eventuelle snydere. Men i 1969 fik Licenskontoret et nyt våben i hænde, der nok kunne få den dårlige samvittighed frem hos den, der ikke havde forholdene i orden. Pejlevognen gjorde sin entré.

Pejlevognen

Det var fuldmægtig i Radiostøjtjenesten, Kai Ambjørn Nielsen, der var manden bag den første pejlevogn. Ideen havde han fået i forbindelse med et besøg i England, hvor man allerede var langt fremme i jagten på sortseere. Han havde desuden en væsentlig finger med i spillet ved udvik-

Pejlevognen med drejelig pejleantenne på taget og varerummet spækket med teknisk udstyr. Pressefoto.

lingen af selve teknikken, og i november 1969 rullede den første pejlevogn ud i Aalborgs gader. Det skulle vise sig at være en glimrende idé, for i løbet af de første uger meldte hele 25.000 nye betalere sig til licenskontoret. Hermed slap de for udsigten til en bøde og efterbetaling, der typisk kunne løbe op i 500-700 kr., i mere grelle tilfælde 1500-2000 kr. I løbet af de kommende år voksede styrken til ikke mindre end 20 nye vogne.

Sporingsudstyret, kaldet "Sorte Sara", bestod af en pejleantenne, typisk en flerelement yagi-antenne, en HF-forstærker og en oscillograf. Man havde nemlig fundet ud af, at lokaloscillatoren i TV-ets tuner udstråler et ganske svagt HF-signal, som gav sig udslag i en spids kurve på oscillografens katodestrålerør. På taget af bilen var der anbragt en drejelig pejleantenne, der var velegnet i villakvarterer, mens udstyret desuden omfattede en bærbar model, der var beregnet på etageejendomme, hvor det var muligt at komme så tæt på som til dørmåtten.

Inden Licenskontoret besluttede at sætte jagten ind i et bestemt område, fik de beboere, der ikke var registrerede licensbetalere, en venlig henstilling med posten bilagt et indbetalingskort med en opfordring til at få bragt forholdet i orden. Det var for at imødegå dumme forklaringer om, at man ikke var klar over, at fjernsynsglæderne var forbundet med andre udgifter, end dem selve apparatet repræsenterede.

Ordlyden af omtalte brev var denne:

LICENSKONTORET,
Valdemarsgade 8,
1665 København V
Telf. (01131 30 78)

Som De muligvis har set i dagspressen eller i TV-udsendelserne, har Danmarks Radio taget en licenspejlevogn i brug for ad denne vej at finde frem til husstande, hvor radio- eller fjernsynsmodtager bruges, uden at der betales afgift.

Ved hjælp af pejleudstyret er det muligt at lokalisere modtagere, der er i brug, og ved sammenligning med licenskartoteket kan det konstateres, om der er betalt afgift for disse modtagere. Når modtagere benyttes uden afgiftsbetaling, vil der normalt være tale om overtrædelse af radiospredningsloven, som kan medføre tiltalerejsning og bødestraf - men derudover er den, der ikke opfylder betalingspligten, med til at belaste medborgere, der betaler licens, mere end nødvendigt.

Licenspejlevognen vil snart komme i Deres område, så hvis De hører til dem, der bruger radio- eller fjernsynsmodtager, men ikke betaler afgift, beder vi Dem snarest tilmelde Dem. Tilmelding kan foretages ved at udfylde vedlagte brevkort, som portofrit kan indsendes til licenskontoret. Licenskort vil herefter blive fremsendt. De undgår derved det ubehagelige at blive afsløret som, plankeværkslytter eller sortseer med påfølgende politisag, og De vil derefter med bedre samvittighed over for Dem selv og

Deres medborgere kunne nyde godt af udsendelserne. Denne henvendelse er sendt til samtlige husstande i Deres kvarter, og såfremt De allerede har Deres licensforhold i orden, beder vi Dem se bort fra henvendelsen.

Ved at udfylde dette kort kunne man få bragt evt. dårlig samvittighed i orden.

DET MOJLIGEST HJERVED, AT UNDERTEGNEDE:

PERSONLIGT TILF. TIL	ETLIGT UDFYLDT MED RUNDSTAMPEN
NAVN	UDFYLDES MED RUNDSTAMPEN
ADRESSE	UDFYLDES MED RUNDSTAMPEN
TELEFON	UDFYLDES MED RUNDSTAMPEN

HAR ANSKAFFET

FJERNSYNSMODTAGER DEN (DATO)	
FARVEFJERNSYNSMODTAGER DEN (DATO)	
RADIOMODTAGER DEN (DATO)	

KØBT HOS

(RADIOHANDLEREN, NAVN OG ADRESSE)

DATO

LICENSKORT

Fra pejlevognene rullede ud første gang i slutningen af 1969 og frem til januar 1971 gav det skønsmæssigt DR 15 mil. kr. ekstra i kassen. Alene i de tre sidste måneder af 1970 meldte der sig godt 37.000 nye seere.

Med farvefjernsynets ankomst blev der hele tre licenser at holde styr på: radio, sort/hvid og farve. Farvelicensen blev indført i 1970 og kostede 436 kr. om året, mens sort/hvid-licensen var 272 kr. Radiolicensen var 64 Kr.

Var pejlevognen det rene fup?

Det har der været gisnet meget om, men faktisk viser det sig, at det ikke kun var den afskrækkende virkning, der fik seerne ind på TV-dydens smalle sti. Teknikken var rent faktisk i stand til at afsløre ethvert TV, vel at mærke når det var tændt. En af dem, der var rundt i landet med pejlevognen, var Knud Ørsted, der senere fortalte: *"Man kørte hen til en vej, hvor man vidste, hvor mange, der betalte licens. Når man kom ud til vejen, kunne man se, at der måske var seks lejligheder, hvor der kom signaler fra, men kun tre, der betalte. Så ringede man på døren,"*

Også bladet Ny Elektronik understøttede pejlevognens ægthed i en velfunderet artikel, der beskrev teknikken. Mere kreative metoder blev i perioder taget i anvendelse af Licenskontoret. DR købte for eksempel plads på landets taxaer, som øverst fik anbragt et skilt, hvorpå der med små bogstaver stod: "Er det en" og med store bogstaver "PEJLEVOGN", mens der på de rigtige stod de samme ord i omvendt rækkefølge: "Det er en PEJLEVOGN".

I 1990 havde pejlevognene deres sidste arbejdsdag. Der var efterhånden kommet så meget elektronik i folks hjem, at pejlearbejdet blev så besværligt og usikkert, at man opgav. Men folk kunne ikke føle sig sikre af den grund, for licensinspektørerne havde stadig deres gang rundt i landet.

Medielicensen

I takt med, at det efterhånden blev muligt at se TV og høre radio over nettet, indførte regeringen i 2008 den såkaldte medielicens på 2160 Kr. årligt. Var man blandt de usandsynligt få, der kun havde radio, kunne man slippe med 320 kr. årligt. Denne ordning varede i 6 år, indtil radiolicensen i 2014 blev fuldstændig afskaffet, hvor man åbenbart regnede de rene radiolyttere for fortid.

Med udgangen af 2021 gik man over til at opkræve medielicensen over skatten, idet licensen kom til at indgå som en reduktion af personfradraget.

Såvel plankeværkslyttere som sortseere blev hermed endegyldigt fortid!

Historien om Telavox-højttaleren type A1

Af Per Rasmus Møller

Der må være ikke så få af RFV's medlemmer, der har en replikaudgave af den første Televox traghøjttaler model A1 stående i samlingen. Der blev nemlig fremstillet ikke færre end 1759 stk. svarende til det antal, den blev fremstillet i for nu snart 100 år siden. Højttaleren blev fremstillet i 1977 i anledning af 50-året for fa. Telavox Radio. Flot ser den ud med sin store sortmalede metaltragt og den cylinderformede fod.

Telavox blev grundlagt i 1927 af Clemen Jørgensen. Han var født i 1893 i Funder lidt uden for Silkeborg. I anledning af hans

85-års fødselsdag kunne man læse følgende omtale i dagspressen: *"Clemen Jørgensen er et godt bevis på, at en jyde kan klare sig uden for moderlandet. Han er i dag 85 år, men ligner en mand på 50 — 55 år og er stadig meget optaget af teknisk forskning og forsøg. Han eksperimenterer bl.a. med solfangere til villabrug og har konstrueret en meget billig og effektiv model, der falder helt sammen med tagfladen, altså plan med tagfladen og alligevel er vandtæt."*

I forbindelse med 50-års jubilæet i 1977 udgav dr. tech Peter Ørn et lille skrift om Televox's historie, hvorfra dette uddrag er hentet: *Clemen Jørgensen startede sin tekniske løbebane som urmagerlærling i Silkeborg og flyttede som ung urmagersvend til København, og allerede i begyndelsen af tyverne begyndte han at interessere sig for højttalere. Han var klar over, at der ikke fandtes nogen dansk fabrik for højttalere og begyndte at eksperimentere i lejligheden derhjemme, og i 1925 var gæsteværelset en lille fabrik, hvor Jørgensen om aftenen efter fyraften fremstillede de første tragthøjttalere, som fik navnet Clemend.*

Året efter lejede han baglokalet til en el-forretning på Hostrupsvej, og alt, hvad Jørgensen kunne nå at fremstille i sin fritid, blev solgt til grossistfirmaet Hansen & Christensen på Nørrevoldgade i København, og da dette firma krævede mere, end Jørgensen kunne klare i sin fritid, var han nødt til at opsiges sit arbejde som urmagersvend og helt hellige sig højttalerfabrikationen.

Da det under krigen kneb med at fremskaffe rør og andet nødvendigt til radioproduktionen, slog Clemen Jørgensen sig på urproduktion, hvor han udviklede sit eget elektriske værk, der gik med langt større nøjagtighed en konkurrenternes. Foto venligst udlånt af Bjarne Steen Jensen, Funder Radiomuseum.

I 1926 kom så en ny slags traghøjttaler, hvor halvdelen var traghøjttaler og resten var reflektor. Den blev solgt under navnet DND, som stod for »Den nye danske«. Men da salget af Clement stadig gik godt, besluttede Jørgensen at starte en rigtig fabrik, og dette skete i 1927, i en bagbygning til ejendommen Borgergade 108, i et lokale over et par garager. Nu var Jørgensen naturligvis klar over, at højttaleren var opfundet af danskeren Peter L. Jensen, og at denneovre i Amerika kaldte sine højttalere for Magnavox, hvilket på latin betyder »Den store Stemme«. Jørgensen ville gerne finde et navn, der mindede om Magnavox uden dog at blive forvekslet med dette. Resultatet blev Telavox, som er uddraget af televox, som på latin betyder den fjerne stemme. Telavox har været firmaets navn siden 1927.

Da Jørgensen i 1952 følte trang til at trække sig tilbage, solgte han radiofabrikken til firmaets tidligere repræsentant, hr. Dalsgaard, og urfabrikken blev udskilt og solgt under navnet Clementa og eksisterer stadig under dette navn. Hr. Dalsgaard blev senere direktør for TO-R Radio & Fjernsynsfabrik, hvorfor han solgte Telavox til TO-R-koncernen, som så igen afhændede Telavox i 1960 til fabrikant Kjellberg, som er ejer i dag ved 50-års jubilæet.

Som en særlig festligholdelse af 50-årsjubilæet i 1977 besluttede firmaet at genfremstille den første Telavox traghøjttaler fra 1927. Som sagt i et styktal på 1759, samme antal, som den blev fremstillet i, mens den var i ordinær produktion.

Fodstykket og tragtens underste del er støbt, mens selve trompeten er af presset jernplade. Om de gamle værktøjer var i behold, vides ikke. Et større problem var de runde messing-fingermøtrikker, der benyttes til højttalerterminalerne. De var for længst var gået ud af produktion. Hvor finder man lige godt 3500 af den slags? Her kom batterifabrikken Hellesens til hjælp, idet de rådede over et større restlager af netop denne type, som faktisk var nøjagtig den samme, som Hellesens i sin tid leverede til den originale højttaler.

Dermed var problemerne ikke løst, for Telavox ville gerne medlevere et stykke tilslutningskabel af samme type som dengang. Også denne type bomulds-omspundne to-leder gummikabel var for længst gået ud af produktion. Her kom en anden fabrikant til hjælp, nemlig radiogrossisten Magnafon i København, som havde et restlager liggende, som de uden videre overlod til projektet. 1½ m fulgte der med hver højttaler. Udregnet på lommeregneren må det blive til godt 2½ km.

Det hører med, at svingspolen i replika-højttaleren er viklet til impedansen 8 Ohm, så den uden videre kan tilsluttes en moderne radio. Den originale var viklet til højohm – omkring 3000 Ohm, der passede til datidens transformatorløse udgangstrin.

Pouls Radio præsenterer: 70'erne – det vilde radio/tv-år

Af Lisbeth Skjernov, museumsinspektør, Den Gamle By

I de tre sidste weekender i september bliver der mulighed for at se eller gense nogle af de største radio/tv-successer fra 1970'erne, når Den Gamle Bys Radiolaug slår dørene op til en stor temaudstilling.

Det store salgseventyr

I 1970'erne boomede radio-tv-handlen i et væld af fristende produkter og butikker landet over. Omsætningen var større end nogensinde. Selv den mindste lille by havde en radio/tv-butik, og i de større byer var der adskillige. Folk strømmede til for at få de sidste nye modeller af farvefjernsyn, videomaskiner, Hi-Fi- og stereoanlæg, pladespillere og båndoptagere.

Både fjernsyn og stereoanlæg var nu allemandseje i de danske hjem. Især hos de unge blev de nye smarte og handy kassettebåndoptagere et af de hedeste ønsker til jul, fødselsdag eller konfirmation.

Tangential pick-up-armen var et nybrud, som blev populær hos de kvalitetsbevidste. Hi-Fi blev det helt store hit for dem, der virkelig gik op i god lyd. Og det gjorde mange, hvilket radiobutikkerne var hurtige til at udnytte. Flere forskellige kvalitetsstandarder var på banen, men Hi-Fi løb med opmærksomheden og dermed markedsføringsværdien.

Radiolaugets eksperter har været i gemmerne og fundet nogle af 70'ernes mest populære modeller og mærker, som du sikkert kan genkende.

Lyden af 70'erne

I 1970'erne var musik en vigtig del af ungdomskulturen. Det var årtiet, hvor mange gik på diskotek eller til koncert, når de gik i byen. Men folk ville også høre favoritmusikken derhjemme. Salget af plader og bånd gik kun en vej: op. Det gjaldt både rock, pop, jazz, klassisk, dansktop, tysk schlagermusik - og disco, en ny musikgenre, der opstod omkring 1975 og kom til at præge resten af årtiet med navne som ABBA, Boney M, og Bee Gees.

I udstillingen bliver det levendegjort i form af et digitalt kort samt hjemmeside, hvor man kan dykke ned i alle de radio/tv- og pladebutikker samt spillesteder og diskoteker, der var i 70'erne både i Aarhus og i resten af Øst- og Midtjylland.

Da der kom "colour på tossen"

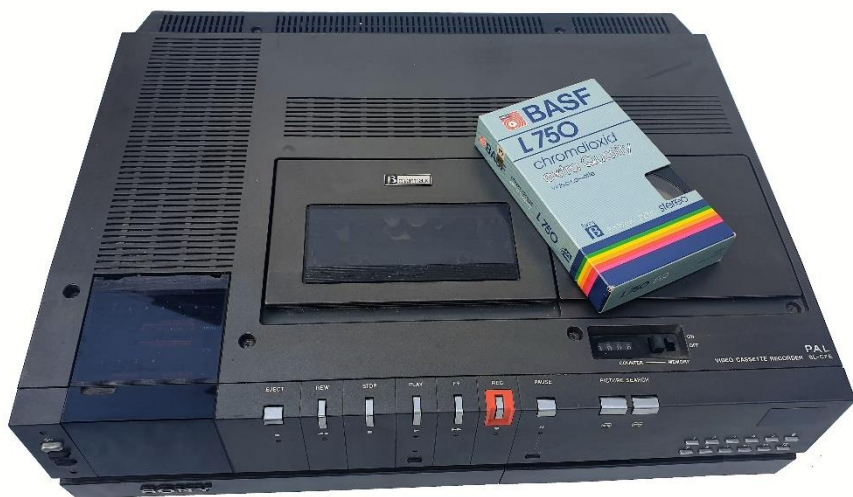

"Tænk at ha' en flimmer uden fede farver på. Der er stadig no'en, der tror, den røde plads er grå"

- Sådan sang Shu-bi-dua i "Colour på tossen" fra 1978. Et af de helt store gennembrud i 70'erne var nemlig skiftet fra sort/hvid til farvefjernsyn. Og selvom farvefjernsyn var meget dyrere, så blev det efterhånden det, folk ville have. DR var allerede i 1968 begyndt at sende nogle få udsendelser i farver. Op igennem 1970'erne kom sort/hvid-fjernsyn hurtigt til

at virke håbløst forældet, nu hvor teknologien var klar til, at man kunne nyde de store sportsbegivenheder, film og underholdningsshow i farver.

Videoformatkrig: VHS eller Betamax?

70'erne blev også gennembruddet for videobåndoptageren – nu kunne man optage udsendelser fra TV og efterhånden også enten leje eller købe videobånd med spillefilm. Mange husker ”krigen” om videoformater, som brød ud i sidste halvdel af 1970'erne. Slaget kom frem for alt til at stå mellem Betamax fra Sony og VHS fra JVC. At det blev VHS-formatet, der vandt ved indgangen til 1980'erne, var ikke en selvfølge. Den historie kan man få i udstillingen, hvor der også er eksempler på forskellige videomodeller og båndformater.

Hobby-elektronik

Tidens elektronik var populær på især drengeværelserne rundt omkring, og der var virkelig mulighed for at nørde med elektronikken bag musikken. Hjemme på værelset kunne man sidde og samle elektroniske byggeklare hobby sæt ud fra en medfølgende instruktion. Var du også en af dem? Så kan du sikkert huske JostyKit og Josti Electronics, som var de mest kendte. Man kunne bl.a. bygge sit eget lysshow, højttalere og et hav af

forskellige typer af forstærkere. I udstillingen vises et originalt Josty Kit reklame-diasshow fra 70'erne.

Tag med tilbage til 70'erne

Dette er blot nogle af de radio/tv-highlights fra hele årtiet, du vil kunne opleve. Temaudstillingen "70'erne – det vilde radio/tv-årti" er en del af Den Gamle Bys Tilbage til 70'erne-weekender 10.-11. september, 17.-18. september og endelig 24.-25. september 2022.

**Hi-Fi
REWEN-78**

Alt det nye stereo udstyr: Forstærkere •
Receiver • Tunere • Båndoptagere •
Pladespillere • Højttalere • Mikrofoner •
Pick-ups • Hovedtelefoner • Priser • Data

Komplet pris-guide:
Alle markedets
modeller

FØGTDALS BLADE
KR. 29,60

WORLD OF HI-FI

Farvel til Corona Radio

Af Flemming Larsen

Nekrolog: Hans Vestergaard-Hansen, indehaver af Corona Radio, er efter længere tids sygdom død. Han blev 74 år.

En beskeden og venlig mand, der altid gjorde sit bedste for at hjælpe sine kunder fra hele landet, når de henvendte sig, er død.

Der er tale om ejeren af Corona Radio, Hans Vestergaard-Hansen. Han blev 74 år, og døde onsdag på hospice i Vejle efter længere tids sygdom. Hans Vestergaard-Hansen, der indtil for nylig drev sit unikke radio- og tv-værksted i Vejle, var født ind i radio- og tv-branchen. Hans far, som han var opkaldt efter, var en af de fire brødre Vestergaard-Hansen, som i 1928 etablerede radioforretningen Brdr. Vestergaard-Hansen i Vejle.

Afdøde Hans Vestergaard-Hansen drev forretning i Søndergade, Flegmade og senest et lille værksted i Fredericiagade, inden han fik fred.

Denne artikels skribent nød at komme i værkstedet hos Hans, det selv om man kun lige akkurat kunne bevæge sig ad den lille sti gennem værkstedet, nemlig hen til skrivebordet med de to stole. Og så gik snakken ellers. Radio- og tv-mageren, som kendte alle, er kommet med mange gode tip til historier gennem årene.

Orden i rodet

Corona Radio i Vejle. Efter apparaterne i vinduet at dømme, må billedet stamme fra omkring 1970.

Den 20. november 2021 fyldte han 74 år og sagde til mig på en af hans måske sidste arbejdsdage, nemlig da jeg bragte ham dagens udgave af Vejle Amts Folkeblad, at han for længst havde opgivet at komme på plads og i orden.

Der var orden i rodet, og så nød jeg også, at Hans havde sørget for, at historien gennem årene var flyttet med: Ingen andre steder var der ophobet så mange gamle radio- og tv-apparater af forskellige mærker og så megen viden om dem - næsten som et levende museum.

Og da Hans Vestergaard-Hansen for fire år siden fejrede sin 70-års fødselsdag, blev fødselsdagen da også holdt hos naboen Birthe Svendsen i akupunkturklinikken "Let i balance" i Fredericiagade 3. Der var ganske enkelt ikke plads hos ham selv.

Gennem alle årene førte Hans Vestergaard-Hansen familievirk-somheden videre i sin fars ånd. Faderen gav sig altid god tid til sine kunder, og det samme gjorde sønnen. Han motto var nemlig, at man skal have sjælen med i sit virke. Han følte altid, at arbejdet med radio og tv var en hobby, og han kunne ikke forestille sig at skulle undvære det og mødet med mange forskellige mennesker.

Tak til journalist Flemming Larsen, Vejle Amts Folkeblad, der, gennem RFV's formand Viggo Kristensen, har givet tilladelse til at bringe artiklen.

RFV-generalforsamling 2022 på Hjortsvang Museum

af Carsten Wind

Dagen startede med byttedag med mange spændende effekter, hvoraf en del skiftede ejer i løbet af dagen. Foto: John Sau.

Generalforsamlingen 2022 i Radiohistorisk Forening Vest blev afholdt søndag d. 27. marts 2022 på Hjortsvang Museum 4 km nord for Tørring og ikke så langt fra Gudenåens udspring. Hjortsvang Museum er et aktivt landsbymuseum, hvor man kan se en stor samling af brugsting, bygninger og landbrugsmaskiner, der oprindeligt blev samlet eller givet til brødrene Jens og Anders Markussen af lokale borgere.

Dagen startede med bagagerumsmarked på parkeringspladsen, hvor 31 tilmeldte medlemmer inkl. fruer deltog. Frokosten blev indtaget i kaffestuen "Katrines køkken", hvor generalforsamlingen blev afholdt bagefter.

Efter generalforsamlingen, hvor der var genvalg til hele bestyrelsen (se referat på foreningens hjemmeside), blev vi vist rundt på museet af leder Martin Holm, der fortalte historier og anekdoter bl.a. om den gale onsdag på Gl. Tørring Kro i 1848 (nævnes på Hjortsvang museums hjemmeside). Foreningen blev ledt rundt på museet, specielt de steder, hvor der var teknik inkl. radioer og TV-er. Det blev også til et kig ind i en ny bygning,

der skal fremvise en købmandsbutik fra gammel tid. Dagen sluttede, hvor den startede på parkeringspladsen, hvor de sidste handler blev gjort.

Et lille udsnit af museets faste radioudstilling med en del genkendelige apparater. Foto: JS

Også til lageret med mange fine sager var der adgang. Foto: JS

Fra skrot til flot

Af Per Rasmus Møller

Bang & Olufsen Master 506 B er netop landet på Preben Skovsens arbejdsbord. Foto: Preben Skovsen.

Sidste sommer fik jeg en henvendelse fra en dame om, at der på loftet over et autoværksted et sted oppe på Norddjursland stod en større samling gamle radioer. Og nu skulle værkstedet sælges. Om jeg var interesseret?

Et par dage efter startede jeg caddy'en og satte kursen nordpå. Der var ganske rigtigt en større samling gamle radioer, mest fra 1950'erne, men desværre havde en mangeårigt ophold på det bare loft, hvor temperatur-svingningerne året igennem kunne nærme sig de 80 grader, sat sit præg på de gamle apparater, der var i yderst miserabel tilstand. Tilmed var flere af dem ribbet for den indbyggede højttaler, og stationsnavnene på skalaerne var nærmest ikke-eksisterende.

Imidlertid stod der nede på kontoret en flot Radionette radio fra 1948 med en skala med centreret viser, som jeg længe har været på udkig efter, og for at få den, måtte jeg rydde loftet. Bortset fra en enkelt – en B&O-radio fra 1951 – havde jeg læsset resten på traileren med kurs direkte mod lossepladsens elektronikcontainer. Imidlertid sagde en af mine piger: ”Sæt dem da til gratis afhentning på Facebook”, og sandelig om ikke der dukkede en Mercedes op med polske nummerplader og hentede hele skidtet.

Kabinettet til Master 506 B med ny finér inden det blev samlet. Foto: Preben Skovsen

B&O - radioen med typebetegnelsen Master 506 B fik lov at blive, for, som jeg tænkte, er der nogen, der kan få noget ud af den, så er det Preben Skovsen i Stenvad.

Et lille kig ind til indmaden.

Foto:PRM 2022

Han har mange gange tidligere fået noget meget flot ud af noget, som i hvert fald jeg aldrig ville give mig i kast med.

Og en dag dukkede Preben op og beså radioen og mente, at den skulle han nok kunne fikse, på trods af, at kabinettet var ormædt og det meste af fineren faldet af.

Her ses det færdige kabinet inden montering af front og indmad. Foto: Preben Skovsen.

Og så gik han ellers i gang. Først blev det hele skilt ad, også kabinettet, hvor hver eneste finérstump blev udskiftet. Noget af det, der voldte vanskelighed, var de mørke finérbånd, der måtte bejdses, så de matcher de oprindelige. De måtte som det første pålimes inden den øvrige finéring, for at få en skarp overgang mellem den mørke og den lyse finér. Og endelig er det hele lakeret et utal af gange, hvorimellem der er blevet slebet med fint sandpapir.

Som de andre radioer på autoværkstedets loft var også skalaen stort set uden bogstaver, men heldigvis havde Preben en ekstra Master 506 K med en identisk skala stående, og den passede perfekt. Noget andet, der også måtte flyttes med over fra 506 K-modellen, var chacisset, idet det oprindelige var så rustent, at det ikke gav mening at renovere det. Inden måtte der dog en overhaling til med udskiftning af netdelens ladekondensatorer, et rør og andre smådele. Og endelig måtte der et nyt stykke højttalerstof til.

Selvom indmaden er fra en anden radio, er der alligevel bevaret ganske meget af den gamle radio fra værkstedsloftet: kabinet, knapper, bagklædning, højttaler mm. så alt i alt må operationen siges at være lykkedes, så patienten kan leve mange år endnu.

Den gamle Master 560 B er ret sjælden, har jeg fået oplyst, og nu stråler den igen, som da den var ny, og skal man få øje på evt. ormehuller, skal der både gode øjne og en skarp lup til.

Flot er den blevet efter mange timers arbejde, og Prebens i forvejen righoldige B&O-samling kan nu smykke sig med et fint eksemplar af den ret sjældne Master 506 B. Foto: PRM 2022

Museumsdag i Resenstad søndag den 18. september 9 - 16

Søndag den 18. september indbyder Viggo og Lars Kristensen til åbent hus på radiomuseet i den gamle skole i Resenstad med adressen Makholmvej 3, Resenstad, 7600 Struer

Arrangementet finder sted fra 9-16, og til de morgenduelige af RFV's medlemmer er der kaffe og rundstykker kl. 9:00. Aht. traktementet er der tilmelding på radiohandleren@gmail.com

Der er byttemarked i gården. Medbring selv borde og stole.

BESTYRELSE M. FL.

Formand: Viggo Kristensen, tlf. 97 85 33 66
Næstformand: Bjarne Birger Jensen, tlf. 97 86 16 30
Kasserer: John Sau, tlf. 74 84 73 32
Sekretær: Carsten Wind
Bestyrelsesmedlem: Kim Jensen
Bestyrelsessuppleant: Lars Kristensen
Revisor: Preben Skovsen, tlf. 86 38 14 91
Revisor: Ejgil Pedersen, tlf. 97 82 11 46

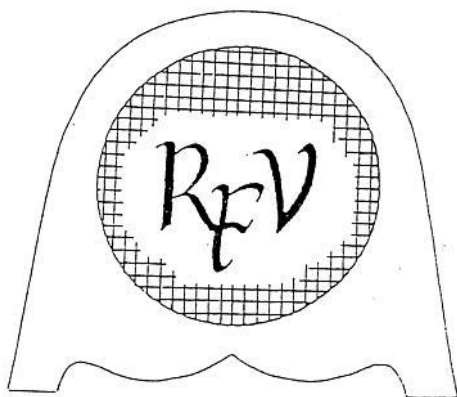
Har du endnu ikke betalt kontingentet 250.- er det nu på høje tid, så skynd dig.

Bankkonto i Frøs Herreds Sparekasse
Reg. 9740 Konto 0005325706

web-ansvarlig: Carsten Wind
windven@hotmail.com

MEDLEMSBLAD

Redaktion:
Per Rasmus Møller
Nørregade 4, 8550 Ryomgaard
tlf. 86 39 40 48 23804428
grenaaklokkeren@gmail.com

Hjemmeside rhfv.dk

Login **Radio2016** password **Rhfv2016**